

Dövüştürülen mi yoksa dövüßen bir sürü köpeği mi?

Sürü köpeklerinin diğer köpeklerle hemen dostluk kurmaması anlaşılır bir şey. Özellikle de aynı cinsiyetten olanların birbirine olan düşmanlıkları hemen her zaman uyarı konusu olmuştur. Ancak bir sürü köpeğinin görevi için ideal kılan özelliği sadece içgüdüsel olarak diğer köpeklere olan saldırganlığı değildir. Onu o yapan henüz yavruyken bağ kurduğu ister bir hayvan sürüsü isterse de insanlar olsun erişkin olduğuunda doğru şekilde tanıştırlmadığı ya da ailesi tarafından davet edilmeyen yabancıardan korumadaki içgüdüsel yeteneğidir. Bu, antik çağlardan gelen çobanlık geleneği ile genlerine kazılmış bir özelliktir.

Bu yeteneğin dayandığı güdü, bölgesel (teritoryal) saldırganlıkla açıklanır. Belirli bir bölgeyi ve içindekileri sahiplenen köpek tehdit olarak algıladığı hayvan ya da insan herkese karşı korumacı bir tepki verecektir. Bu tepki önce derin ve tehditvari havlamalarla gerçekleşebilir. İstenen sonuç alınmadığına fiziksel kontak şarttır. Ayrıca köpeklerin sık sık bölgeleri içinde çıktıkları devriyelerde etrafa işaret bırakmaları da bu bölgenin onlara ait olduğunu ve izinsiz girenlerin bunun farkında olması amacıyla bırakılan açık mesajlardır.

İşgal eden hayvan ya da insan mesajı alıp geri çekildiğinde ya da fiziksel kontak ardından teslim olup bölgeyi terk etmeye gönüllü olduğuna dair işaretler verdiğinde görev tamamlanmış olur. Eğer köpek sürüsünü muhtemel başka bir tehlikeye açık bırakacak şekilde kendini kaptırdığı bir kavgayla her şeyi unutacak duruma geldiyse hatta kaçan hayvanın peşinde uzaklarda kaybolduysa geride kalan sürü akıllı bir saldırgan gurubun kolay hedefi olabilir.

Köylerden aldığımız izlenim özellikle de büyük sürülerde birden fazla köpek kullanılarak bu açığın kapatıldığı üzerinedir. Çoğunlukla da kardeş olan erkekler kurt ya da benzeri davetsiz misafirlerin peşine takılırken dişiler sürünün başında kalmaya devam etmektedir. Öte yandan sık sık da sürüden uzaklaştırılan fazla gözü pek köpeklerin kurt sürülerince pusuya düşürüldüğu de bilinen bir gerçektir. Öyleyse kartlarını iyi oynayan köpeklerden oluşan bir takım doğru cevap olabilir. *Sürünün başında bir köpeğin değeri engel olduğu hayvan kaybıyla ölçülmelidir.*

Sürü bekçiliğinin doğasında olan bu kanlı çekişmeler köpek sahiplerinin "hangimizinki daha iyi?" merakına geleneksel olarak bir başka açıdan farklı bir şekilde de hizmet ediyor. Birbiriyle dövüştürülen köpeklerden kazananın sahibine başta prestij olmak üzere maddi kar sağladığı bilinmekte. Her ne kadar dövüş sırasında köpek sahiplerinin peşinde olduğu şeyin büyük bahisler değil de sadece en güçlü ya da kararlı dövüşçünün belirlenmesi olduğu söylense de aslında bu köpeklerin yavruların uzun vadede en fazla para getiren hayvanlar olduğu da su götürmez.

Dövüşlerin bireysel köpek bazında hayvanlar için büyük bir stres kaynağı olduğu bir gerçekse de bu kanlı aktivitenin en büyük etkisi ırkın geleceği ve onun halkça algılanış şekli üzerinedir. Bu amaçla kullanılan en popüler çoban köpeği ırkımız ise ne yazık ki Kangal Köpeği.

Gerçek doğasında, özellikle yavruyken bunun için yönlendirmediyse veya köpeğe olması gerekenden daha fazla saldırgan anne ve babalardan özellikle üretilmediyse, rakibi teslim olduğunda dövüşü sona erdiren bir köpekten bahsediyoruz. Bu ırk geleneksel köpek dövüşlerinden beklenenlere bu nedenle de uymuyor aslında. Fiziksel olarak gücünün yetersizliğinden kaynaklanmıyor bu. Ringe atılan köpeklerin dövüş stili ve dövüş yaklaşımının tamamen farklı olmasından kaynaklanan bir ayrım bu.

Bu nedenle de uzun süredir Kangal Köpeği özellikle de Orta Anadolu bölgesinde güçlü bir popülasyona sahip Malaklı ya da Anadolu/Türk Mastifleri ile melezlenerek yozlaşmaya yüz tutmuş vaziyette. Birincisinin çevikliği ve diğerinin ise dövüşe olan ilgisi ve iriliğinin karışımı, köpek dövüşçüleri için gayet karlı bir seçim. Ne yazık ki ortaya çıkan melez yavrular dövüşlerde kullanılmalılarının yanı sıra irilikleri nedeniyle sürüdeki safkan Kangallardan daha fazla ilgiyi üzerine çekerek kendi başına yeni bir yozlaştırıcı pazarın da piyonu olmaktan kurtulamıyorlar.

Bu kanlı spor, şiddeti seyirlik bir eğlenceye dönüştüren insanların oluşturduğu buz dağının sadece görünen kısmından başka bir şey değil aslında. Bu kanlı gösterileri seyreden kalabalığın üzerinde olayın kendileri farkına bile varmadan neden olduğu psikolojik değişim görmezden gelinebilecek gibi değil. Hele bir de seyirciler arasında başka canlıların birbirlerini öldüresiye yaraladıkları bir yarışmanın kabul edilebilir hatta özendirilen bir şey olduğu öğretilen gençler varsa. Şiddete başvurmanın bir prestij göstergesi olduğu bir ülkede yaşadığımızı şaşırılmamalıdır belki de.

Bu dövüşlerin ırka olan iki büyük yıkıcı etkisi var. Birincisi Kangal Köpeği dendiğinde onu gerçekten tanıdığına iddia edenlerin aklına ilk gelen *görüntü*. Dikkatli gözlerle etrafı tararken bile sürünün yanında sakince onların bir parçası olarak hareket eden ya da köyde çocuklar etrafta koştururken sakince bir gölgede kestiren bir köpekten bahsediyoruz. Onun yerine akla ilk gelecek şey artık ergen maço açlığımız doyurmaya alet edilen bir prestij köpek mi olacak? Gurur duyduğumuz köpek bir kurt sürüsünü caydırdığı gibi evimizi şüursuzca saldırganlaşmadan da güvende tutacak bir ırkın üyesi değil mi artık yoksa? Zaman zaman iri ve daha saldırgan başka ırklarla yapılan çaprazlamaların Kangal Köpeği'nin genetik yapısını sonsuza dek değiştirdiğini de unutmamak gerekiyor. Yoksa artık bu melez batımlardan çıkan baskın siyah maskeli yavrular mı Kangal Köpeği olacak bizler için?

İkinci tehlike ise bölgesel saldırganlık yerine köpeğe saldırgan yetiştirilen köpeklerin sürü köpeği olmaktan çok posta koyacak köpek arayışında bireyler olup çıkması. Daha da kötüsü bunun genetik olarak yavrulara dolayısıyla ırkın karakterine işlenebilecek bir özelliğe kolaylıkla dönüşebilecek olması. Kangal köylerinde diğer köpeklerin peşinden gidip onları boğduğu için sürekli bağlı tutulan bir iki köpekle karşılaşmıştık. Sağduyulu köylüler ne komşuları ya da civar köylülerle aralarının açılmasını ne de sürülerinden uzakta boğacak köpek arayan bir Kangal istiyorlar. Onlar için işlevsel olanın ne fiziksel ne de davranışsal olarak kesinlikle abartıya kaçmayan olduğu aşikar. Yüksek dağ köylerinden bir köylü çok fazla havlayıp nedensiz yere sürekli alarm veren köpeğini vurmak zorunda kaldığını anlatmıştı. Gerçek Kangal'dan istenenler çok açık ve aşırılıklara yer yok görünüyor.

Gerektiğinde dövüşebilen mi yoksa dövüştürülen bir köpek mi istiyoruz?

Eğer ırktan beklentiler ve onun aklımıza getirdiği ilk izlenimler değişecek olursa ırkın değişimi de sanıldığından hızlı olacaktır. Önceliklerin iyi belirlenmesi ve var olanın tanımının iyi yapılması bu nedenle hayati önem taşımaktadır.

İlker Unlu

28 Ekim 2003